

Sivistysvaliokunnalle

siv@eduskunta.fi

Asia: Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi lukiolaista ja siihen liittyviksi laeiksi

Viite: HE 159/2024 vp

Aikuislukioliitto ry:n lausunto

Aikuislukioliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi lukiolaista ja siihen liittyviksi laeiksi. Aikuislukioliittoon kuuluu aikuislukioiden ja -linjojen ylläpitäjiä, Aikuislukioiden Rehtorit AiRe ry sekä Aikuislukioiden opettajat AIO ry.

Yhdistyksemme pitää lakiesitystä lukiokoulutuksen kehittämisen kannalta tarpeellisena ja oikeasuuntaisena. Lakiesitykseen on tehty kevään lausuntokierroksen jälkeen perusteltuja täsmennyksiä ja muutoksia, jotka ovat poistaneet luonnostekstiin sisältyneitä tulkinnallisuksia.

Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Aikuislukioliitto ry pitää onnistuneina lakiesityksessä ehdotettuja säännöksiä opiskelijan oikeudesta oppimisen tukeen, tukiopetukseen ja erityisopetukseen.

Viime vuosien selkeä tuen tarpeen kasvu on ollut erityisesti nähtävissä oppilaitoksissamme, joihin monet oppimisen ja jaksamisen vaikeuksista kärsivät nuoret aikuiset siirtyvät aiempien opintojensa keskeydyttyä. Aikuislukioiden toimintakulttuurin keskeisenä osana on matalan kynnyksen tuen tarjoaminen opiskelijoillemme ja uusien oppimisen tuen rakenteiden luominen sen varmistamiseksi, että oikeanlainen tuki voidaan kohdentaa sitä tarvitseville riittävän aikaisin ja siten ennaltaehkäistä ongelmien paheneminen.

Katsomme, että nyt esitetyt muutosehdotukset helpottavat opiskelijoiden pääsyä erityisopetuksen ja oppimisen tuen palvelujen piiriin ja auttavat selkeyttämään lukioissa tehtävää työtä.

Lakiesitykseen on tehty kevään lausuntokierroksen jälkeen oleellisia sisällöllisiä tarkennuksia, joiden avulla on voitu mm. täsmentää opetushenkilöstön keskinäistä tehtävänjakoa, erityisopettajien antaman oppimisen tuen ja erityisopetuksen eroavaisuuksia ja opiskelijan oikeutta erityisopetukseen.

Lakiesityksessä on myös hyödyllisesti muutettu 28 b §:n 2 momentin säännöstä sen osalta, tuleeko koulutuksen järjestäjien arvioida kaikkien opiskelijaksi otettavien erityisopetuksen tarve opintojen alussa.

Tiedonsiirtoon liittyvät käytänteet ovat selkeytymässä koulutuksen nivelvaiheessa erillisen säännöksen avulla. Tämä helpottaa tuen tarpeiden arvioimista varsinkin opiskelijan siirtyessä eri järjestäjän tarjoamaan koulutukseen perusopetuksen jälkeen.

Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Aikuislukoliitto ry pitää ns. pienten lukiokoulutuksen järjestäjien lisäksi ehdotettuja muutoksia ymmärrettävinä ja kannatettavina. On selvää, että nyt ehdotetuilla muutoksilla ei voida kovin paljon vaikuttaa siihen, miten merkittävästi monien pienten koulutuksen järjestäjien toimintaedellytykset jatkossa heikkenevät tulevan väestörakennemuutoksen ja ikäluokkien pienenemisen vuoksi.

Kattavan valtakunnallisen lukioverkon säilyttäminen ja lukiokoulutuksen saavutettavuus eri osissa maata voidaankin varmistaa vain lisäämällä koulutuksen järjestäjien keskinäistä paikallista yhteistyötä merkittävästi nykyisestä ja tarjoamalla yhä suurempi osa maamme lukiokoulutuksesta etämuodossa.

Aikuislukuioiden tehtävänä on omalta osaltaan pyrkiä lisäämään lukioverkostomme toimintaedellytyksiä tarjoamalla muille koulutuksen järjestäjille laadukkaita, vuorovaikutteisia ja tehokkaita verkko-opetuksen, sähköisen ohjauksen ja oppimisen tuen palveluja.

Koulutuksen järjestäjien keskinäisen yhteistyön lisäämiseen kannustavia lakimuutoksia voidaan tehdä tulevaisuuden rahoitusjärjestelmän uudistuksissa.

Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

Aikuislukoliitto ry kannattaa lukiolakiin ja ylioppilastutkintolakiin ehdotettuja muutoksia, jotka mahdollistavat englanninkielisen lukiokoulutuksen ja ylioppilastutkinnon järjestämisen maassamme.

Uudistuksen voi odottaa parantavan niiden henkilöiden sivistyksellisiä oikeuksia, joiden kielitaito ei riitä lukiokoulutuksen tai ylioppilastutkinnon suorittamiseen suomen tai ruotsin kielellä. Lakiin tehtävien muutosten voi katsoa myös lisäävän aikuisten lukiokoulutuksen oppimäärän mukaisesti opiskelevien maahanmuuttajien mahdollisuuksia edetä jatko-opintoihin omien edellytystensä mukaisesti.

Yhdistyksemme pitää kotoutumisen ja yhteiskuntaan integroitumisen kannalta hyvänä ehdotukseen sisältyvää määrittelyä siitä, että opetusta voidaan antaa englanninkielisessä lukiokoulutuksessa muullakin kielellä kuin englanniksi.

Opiskelijaksi ottamista koskeviin säännöksiin tehdyt täsmennykset sekä uusi pykälä lisäedellytyksistä englanninkieliseen lukiokoulutukseen otettaessa (puutteellinen kielitaito) rajaavat kohderyhmän yksiselitteisesti. Ehdotettu raja voi kuitenkin osoittautua opiskelijoiden kielellisten valmiuksien kehittymisen kannalta liian tiukaksi.

Hyvä englannin kielen taito olisi välttämätön edellytys opintojen ja tutkinnon suorittamiseen. Hakijaa ei voitaisi ottaa opiskelijaksi, jos hänellä ei olisi riittäviä valmiuksia opetuskielen suulliseen ja kirjalliseen käyttämiseen ja ymmärtämiseen. Englanninkieliseen lukiokoulutukseen voitaisiin opiskelijaksi ottaa henkilö, jolla on puutteellisen kielitaidon vuoksi haasteita suoriutua lukiokoulutuksesta suomen tai ruotsin kielellä. Aikuisopiskelijoiden osalta tämä tarkoittaisi sitä, että heidät voitaisiin ottaa englanninkieliseen koulutukseen vain, jos he ovat asuneet maassamme enintään kolmen vuoden ajan ennen koulutukseen

hakeutumista.

Haasteellisena ehdotuksessa pidämme kohderyhmän kannalta sitä, että englanninkielisen ylioppilastutkinnon rakenteen edellytetään vastaavan kansalliskielillä suoritettavan tutkinnon rakennetta. Tämä tarkoittaa äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen tasoisen S2/R2-kokeen suorittamista, minkä ajattelemme uudistuksen kohteena olevia opiskelijoiden osalta liian vaativaksi tehtäväksi, ilman merkittäviä lisäpanostuksia S2/R2-opintoihin. Yhdistyksemme ei pidä mielekkäänä ajatusta siitä, että lähtökohtaisesti liian vaativa koe joudutaan kompensoimaan suurelle osalle kohderyhmästä tutkinnon valmistumisen varmistamiseksi.

Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Aikuislukioliitto ry pitää ehdotettua esitystä kannatettavana. Taito- ja taideaineiden kokeen lisääminen ylioppilastutkintoon laajentaa kokelaiden mahdollisuuksia osoittaa lukion oppimäärään liittyvää osaamistaan.

Lakiesitykseen on tehty hyödyllisiä täsmennyksiä aikuisten opetussuunnitelman mukaan opiskelevien mahdollisuuksista suorittaa taito- ja taideaineiden koe. Vaikka aikuisten lukiokoulutuksen oppimäärään ei sisälly pakollisia taito- ja taideaineiden opintoja, on myös aikuisopiskelijoilla jatkossa oikeus taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeeseen osallistumiseen edellytysten täytyessä.

Esityksen ei ehdoteta lisäävän uusia opetusvelvoitteita koulutuksen järjestäjille. Aikuisten lukiokoulutuksen järjestäjien voi kuitenkin odottaa pyrkivän järjestämään opiskelijoilleen mahdollisuuden suorittaa ylioppilastutkinnosta annetussa laissa määritellyt kokeisiin osallistumiseen edellytettävät opinnot esim. sijaintikuntansa nuorisolukioissa. Monilla paikkakunnilla on lukuvuosittain kyse vain yksittäisistä aikuisopiskelijoista, eikä kyseisten opintojen tarjoaminen aikuislukioissa olisi tarkoituksenmukaista.

Koulutuksen järjestäjien välisen yhteistyön lisääminen on tarpeen aikuisopiskelijoiden yhdenvertaisten ja tosiasiallisten osallistumismahdollisuuksien ja kokeessa tarvittavan osaamisen varmistamiseksi, sekä tarvittavien opintojen suorittamiseen nuorisolukioissa liittyvien käytännön ongelmien ratkaisemiseksi.

Helsingissä, 11.11.2024

Mauri Ronimus
Puheenjohtaja
Aikuislukioliitto ry

